

POZICE SP ČR

K PROBLEMATICE NORMALIZACE A STANDARDIZACE

1) Problematika

- Neúměrně vysoké poplatky za přístup k technickým normám
- Nedostatečná míra překladu cizojazyčných norem
- Nezahrnutí problematiky standardizace do technického vzdělávání

2) Odůvodnění

Problematika standardizace a tvorby norem je na okraji zájmu, přestože významně ovlivňuje konečnou kvalitu výrobků a služeb tuzemského průmyslu. Tímto bychom rádi upozornily na některé závažné problémy v oblasti standardizace.

Svaz průmyslu a dopravy stanovil na svém sněmu rok 2015 Rokem průmyslu a technického vzdělávání. Tuto deklaraci podpořil ne jenom předseda vlády Bohuslav Sobotka, který přislíbil i finanční podporu, ale i ministr průmyslu Jan Mládek, ministr školství Marcel Chládek a ministryně práce a sociálních věcí Michaela Tominová-Marksová.

Svaz v minulosti varoval, že zvýšení poplatků za poskytování českých technických norem dle vyhlášky č.348/2014 Sb. je neúměrné. Návrhy na zvýšení příjmů z prodeje byly a jsou v ostrém rozporu s koncepcí přijatou v roce 2008, která si kladla za cíl zajištění tvorby, snížení ceny, zlepšení dostupnosti a distribuce norem. Potenciální zvýšení příjmů navíc nebylo využito na zajištění zásadní činnosti ÚNMZ – tvorbě a překladu technických norem, kdy normotvorná činnost se stává stále komplikovanější a zároveň důležitější pro konkurenceschopnost českého průmyslu. Členové svazu také varovali, že deklarovaný cíl zvýšení příjmů z prodeje nebude naplněn, ba naopak příjmy klesnou, protože dojde k výraznému omezení přístupu k normám zejména ze strany malých a středních podniků, což se následně bohužel projevilo. Tím dochází k zásadnímu poškození českého průmyslu a omezení kvalitního využívání technických norem.

Dalším zásadním problémem je nedostatečné finanční zajištění činnosti ÚNMZ. Tlak na úspory je veden nesprávným směrem, což má dva dopady.

Za prvé dlouhodobě klesá míra překladu cizojazyčných norem, kdy v některých případech technických normalizačních komisí nedochází k překladu ani třetiny norem, které daná komise určí jako zásadní pro obor, jež zastupuje. Velmi častým jevem je implementace mezinárodních norem převzetím originálu nebo schválením k přímému užívání. Většina norem zůstává nepřeložena a doporučení komisí jsou tak ignorována právě kvůli nedostatku financí, což dává vzniknout různým výkladům cizojazyčných norem, které mají dále za následek nejednotnost výrobních postupů. Když se zásadní normy nepřekládají, podnikům vznikají další náklady na vlastní překlady, přičemž se výklady norem mezi podniky liší a zejména malé firmy odborného překladu ani nejsou schopny, což má za následek nekompatibilitu a snižování mezinárodní konkurenceschopnosti českého průmyslu a ČR jako takové. V některých případech přijímání norem v původním jazyce může vést i k soudním sporům podniků s ÚNMZ, popřípadě se státem. V horším případě společnosti nepřecházejí na tyto normy a nemohou se plnohodnotně zapojit do mezinárodní soutěže.

Druhým dopadem je neschopnost úřadu podílet se na tvorbě norem v mezinárodních standardizačních komisích a prosazení zájmů českého průmyslu. Náklady (finanční, expertní) na tuto činnost jsou zajišťovány téměř výhradně ze strany podniků, což má za následek nízkou aktivitu ČR a některým podnikům tyto náklady zabraňují podílet se na tvorbě norem.

V dnešní situaci je asi 90 % norem v ČR přejímáno ze zahraničí, což značí, že mezinárodní normotvorná činnost a následné kvalitní odborné překlady jsou naprosto zásadní pro úspěšný vývoj českého průmyslu. Nedostatečným financováním trpí i zkušební ústavy, kdy se jim nedostává finančních prostředků na zpracování a připomínkování technických norem a jejich činnost je postupně utlumována ve prospěch zahraničních subjektů. Státní zkušební ústavy pak v některých případech omezují činnost Centra technické normalizace – CTN, čímž sice formálně naplňují podmínku udělení autorizace, která ukládá AO aktivní přístup v oblasti tvorby norem, ale jako státní podniky přímo řízené MPO by měly být pilířem při splnění dokumentu EU Strategická vize pro evropské normy, se který ČR jako člen EU musí naplňovat.

Posledním problémem je neuspokojivý vývoj ve vzdělávací činnosti (absence systémového zahrnutí standardizace do vzdělávání), kdy zapojení mladé generace je naprosto klíčové pro úspěšnou budoucnost průmyslu a ČR. Hrozí, že kvůli generační obměně - kdy dochází v této oblasti k úbytku odborníků, nezájmu o problematiku standardizace a nemožnosti bezplatného přístupu k normám pro studijní účely bude normotvorná činnost v budoucnu paralyzována.

V programovém prohlášení vlády ČR se mimo jiné deklaruje snaha o podporu průmyslu a hospodářství a jejich modernizace, podpora exportu, malých a středních podniků, VaVal, školství a kvalitní legislativy, nicméně výše zmíněné kroky měly naprosto opačný účinek. Tyto problémy se snaží řešit i Iniciativa Průmysl 4.0, kterou jako celek podporujeme. Doufáme, že její doporučení, nejen v oblasti standardizace, nezapadnou, budou implementována v praxi v podobě komplexní koncepce standardizace a stát se na jejich podpoře bude dlouhodobě podílet.

3) Mezi hlavní požadované body Svazu patří:

- výrazné snížení poplatků za přístup k technickým normám tak, aby bylo zajištěno široké použití norem a zvýšilo se povědomí o normách.
- razantní zvýšení míry překladu norem tak, aby bylo zajištěno plynulé a kvalitní přejímání požadavků vycházejících z cizojazyčných technických norem do praxe průmyslové výroby. To si vyžádá zvýšení rozpočtu ÚNMZ ze strany MPO, o které budeme usilovat.
- začlenění problematiky standardizace/technických norem do vzdělávacího systému tak, aby byla možná generační obměna pracovníků podílejících se na tvorbě norem a aby byla zajištěna kvalitní tvorba technických norem.
- využití finančních prostředků získaných prodejem norem pro zkvalitnění překladů norem a financování Center technické normalizace.
- zvýšení participace uživatelů norem (průmyslu) na rozhodování o normotvorné činnosti (rozhodování o překladech a tvorbách jednotlivých norem)
- Pověření ÚNMZ Praha k urychlenému vypracování Strategie normalizační činnosti v ČR s participací profesních sdružení, jehož cílem bude využitelnost a dosažitelnost soudobých poznatků vědy techniky pro tuzemskou výrobní sféru a tím zajištění konkurenceschopnosti při exportu